

Protocol Veilig slapen en wiegendoodpreventie

Inhoudsopgave

- 1 Inleiding
- 2 Wat is wiegendood?
- 3 Wat kunnen wij doen om de veiligheid te bevorderen?
 - 3.1 Leg een baby nooit op de buik te slapen
 - 3.2 Voorkom dat een baby te warm ligt
 - 3.3 Zorg voor veiligheid in het bed
 - 3.4 Voorkom gezondheidsschade door (meer)roken
 - 3.5 Houd voldoende toezicht
- 4 Samenvatting
- 5 Handelen in geval van calamiteit
- 6 Buiten slapen

1. Inleiding

Als ouders een baby aanbieden met het verzoek dat deze op de door hen toegepaste wijze in te bakeren, dient allereerst te worden nagegaan of het inbakeren wordt gedaan in overleg met consultatiebureau of kinderarts en of de juiste, veilige methode, met goed materiaal en binnen veilige leeftijdsgrenzen, wordt toegepast.

Een baby die niet in goede conditie is mag nooit worden ingebakerd! Op verkeerde wijze of met ongeschikte middelen inbakeren kan risicovol zijn en de kans op het ontwikkelen van een heupafwijking bevorderen!

Strikte leeftijdsgrenzen zijn van belang: een al wat oudere baby die ingebakerd of losjes ingepakt, er in slaagt om te draaien, belandt in een potentieel levensbedreigende situatie!

2. Wat is wiegendood?

Wiegendood is het onverwacht tijdens de slaap overlijden van een kindje van nul tot twee jaar. Voordat het kind overleed waren er vooraf geen duidelijke ziekteverschijnselen. Er is veel onderzoek gedaan naar de oorzaak van wiegendood. Onderzoekers hebben ontdekt dat het risico op wiegendood kleiner is als:

- het kind op de rug slaapt;
- het kind onder een dekentje of in een slaapzak slaapt
- het kind niet in aanraking komt met rook
- het kind het niet te warm heeft

Helaas komt het in Nederland af en toe voor dat een baby tijdens kinderopvang overlijdt onder het beeld van wiegendood. Aandacht voor preventie en voorzorgsmaatregelen kunnen het risico – dat in het bijzonder voor jonge baby's tussen de 3 en 9 maanden relatief hoger blijkt uit te vallen dan in thuissituaties – tot het uiterste beperken.

Bij Kindercentrum de Torteltuïn spannen we ons daarvoor in. Ouders van baby's ontvangen deze adviezen in de regel van consultatiebureau, verloskundigen of kraamzorg, maar als dat niet zo is kan men de folder bij de stichting Wiegendoodaanvragen. Ook kan de website van de stichting geraadpleegd worden.

3. Wat kunnen wij doen om de veiligheid te bevorderen?

3.1 Leg een baby nooit op de buik te slapen

- Een baby op de buik te slapen leggen maakt het risico van wiegendood wel vier tot vijf maal groter dan gemiddeld. Bij een verkouden baby nog iets meer. Wij leggen een baby nooit op de buik.
- Wij leggen een baby ook niet eens één enkele keer op de buik te slapen, bijvoorbeeld omdat het kind alleen dan troostbaar lijkt. Uitzondering hierop zijn kinderen waarvoor de ouders een formulier hebben ondertekend waarin de verantwoordelijkheid terug gelegd word op de ouders.
- Er zijn bepaalde (aangeboren) afwijkingen waarbij buikligging wel wenselijk kan zijn. Ouders dienen dan een schriftelijke verklaring van hun arts te overleggen (kopie hiervan wordt in de map van het kind bewaard)
- Kiest een ouder wordende baby, die gezond is, in goede conditie en motorisch

- ontwikkeld (zodat vlot om en om draaien geen probleem is), regelmatig zelf voor op de buik slapen, dan is vasthouden aan steeds terugleggen op de rug niet zinvol. Gemiddeld zijn baby's met vijf maanden in staat om zelf van rug naar buik en weer terug te draaien, maar sommigen zijn er pas met negen maanden aan toe.
- Wij wijzen ouders die iets anders willen eerst nadrukkelijk op de preventieadviezen. Willen zij desondanks dat hun baby in buikhouding slaapt, leggen wij deze opdracht schriftelijk vast, en door de eindverantwoordelijke ouders ondertekend. Kindercentrum de Torteltuïn heeft hier speciale formulieren voor. Deze formulieren worden ondertekend en bij het contract gevoegd.
- Omdat veranderingen in routine onmiskenbaar een risicoverhogend effect hebben is het aan te raden om een baby die bij het slapen gaan aan een fopspeen is gewend, die ook bij Kindercentrum de Torteltuïn consequent voor het slapen te geven. Het is raadzaam het gebruik van een fopspeen na de leeftijd van 10 maanden af te bouwen. Wij gebruiken voor een fopspeen geen koord of lint dat langer is dan 10 centimeter. Dit om wurging te voorkomen.
- Gebruikt een baby medicijnen, vraag dan om het advies van de behandelend arts en ga na of is gecontroleerd op slaapverwekkende bijwerking (sommige artsen letten daar onvoldoende op!).

Aansprakelijkheid

De schriftelijke verklaringen moeten duidelijk aangeven hoe en waarom van de preventieadviezen wordt afgeweken en dienen om te kunnen aantonen dat het kinderdagverblijf zorgvuldig te werk is gegaan. In geval van aansprakelijkheidstelling is dat van belang. Er bestaat enige jurisprudentie in strafrechtelijke en civielrechtelijke procedures! Juridische aansprakelijkheid valt te toetsen aan de mate waarin men nalatig of onzorgvuldig is geweest, opzettelijk dan wel onopzettelijk. Bij beoordeling zal worden gekeken naar beleid en uitvoering. Wettelijke voorschriften, waar de GGD op toeziet, zijn van een hogere orde dan raadgevingen en/of aanbevelingen, zodat het verstandig is om interne regels ook daarvan niet te laten afwijken. Denk aan de eisen voor bedjes en boxen. Naast juridische is er morele aansprakelijkheid. In dat kader is het van belang dat leiding en personeel zichzelf achteraf geen verwijten hoeven te maken over zaken die hadden kunnen voorkomen. De preventieaanbevelingen Veilig Slapen berusten op de richtlijn Preventie Wiegendood en worden in Nederland breed ondersteund door alle (medische) organisaties die zich bezighouden met baby zorg, zoals consultatiebureaus en de GGD, maar ook door b.v. Veiligheid.nl (voorheen Consument en Veiligheid)>

Inbakeren

Als ouders een baby aanbieden met het verzoek deze op de door hen toegepaste wijze in te bakken, dient allereerst te worden nagegaan of het inbakeren wordt gedaan in overleg met consultatiebureau- of kinderarts en of de juiste, veilige methode wordt toegepast, met goed materiaal en binnen veilige leeftijdsgrenzen. Een baby die niet in goede conditie is of b.v. koorts heeft mag nooit worden ingebakerd. Op verkeerde wijze of met ongeschikte middelen inbakeren kan risicovol zijn en de kans op het ontwikkelen van een heupafwijking bevorderen. Het actuele advies is om inbakeren bij voorkeur na de vierde maand af te bouwen en uiterlijk na de zesde maand geheel na te laten in verband met toenemende veiligheidsrisico's. De jeugdgezondheidszorg hanteert een richtlijn met het uitgangspunt dat inbakeren in beginsel niet

moet, zo lang nut en noodzaak niet overtuigend zijn aangetoond. Ouders van een huilbaby zoeken soms een oplossing in inbakeren. Een huilbaby is een probleem. Zowel voor ouders als voor artsen. Slechts in een beperkt aantal gevallen valt een te behandelen oorzaak te achterhalen. Het beste advies aan ouders is om snel hulp en advies te vragen, zeker als zij, met de beste bedoelingen geneigd zijn om steeds met actie op het huilen te reageren. De verstoringen (prikkel) waar dat toe leidt, doen het huilen eerder toe- dan afnemen. Het aanhoudend huilen drijft ouders tot wanhoop. Het meest doeltreffend is dan om zoveel mogelijk rust en regelmaat en vermindering van prikkels na te streven. Dat geeft de meeste kans op (snel) resultaat. Soms is inbakeren daarbij een hulpmiddel. Ouders worden in zo'n geval door het consultatiebureau geïnstrueerd.

3.2 Voorkom dat een baby te warm ligt

- De factor warmtestuwing speelt een waarneembare rol onder de baby's die onder het beeld van wiegendood overlijden. Door koude overlijdt zelden een baby.
- Zo lang de voetjes (iets meer betrouwbaar dan het nekje) van een baby in bed prettig aanvoelen, heeft die het niet te koud. Een baby die zweet heeft het al gevaarlijk warm! Wij voelen regelmatig of de baby het niet te warm heeft.
- Wij zorgen dat het niet te warm is of wordt in de slaapvertrekken. De verwarming hoeft er niet vaak aan. De aanbevolen slaapkamertemperatuur is 15 tot 18 graden. De slaapkamers worden regelmatig gelucht.
- Leg een baby bij voorkeur te slapen in een slaapzak of onder een laken met een dekentjes die goed kunnen worden ingestopt. Maak het bedje zo op dat de baby met de voeten nagenoeg tegen het voeteneind ligt (dat heet laag opmaken).
- Wij gebruiken geen dekbed voor kinderen onder de twee jaar.
- Wij combineren zomers geen slaapzak met ander beddengoed. In de winter krijgen de kinderen een slaapzak aan en indien nodig een dunne deken.
- Wij laten een baby ook nooit met bedekt hoofd slapen!

3.3 Zorg voor veiligheid in het bed

- Te zachte matrassen zijn blijkens vele onderzoeken een duidelijk verhoogd risico. Wij gebruiken in de bedjes goedgekeurde matrassen.
- Wij gebruiken nooit een kussen, een kussenachtige knuffel, zachte hoofd en zijwandbeschermers, zeiltjes, tuigjes, koorden of voorwerpen van zacht plastic in het bedje.
- Voor een fopspeen mag niet meer dan 10 centimeter koord worden gebruikt.
- Wij maken het baby bed kort op. Dit is bedoeld om te voorkomen dat het kind onder het beddengoed schuift. Wij vermijden ook het opvullen van ruimte aan het voeteneinde met dubbelgeslagen deken of een kussen.
- Wij ventileren slaapkamers goed.

3.4 Voorkom gezondheidsschade door (mee)roken

Bij Kindercentrum de Torteltuïn wordt er binnen niet gerookt. Wanneer leidsters in hun pauze (buiten) gerookt hebben wassen ze eerst hun handen met zeep voordat ze weer aan het werk gaan.

3.5 Houd voldoende toezicht

- Wij kijken telkens als we een kindje naar bed brengen even in de andere bedjes. Wij houden nieuwkomers/ jonge baby's zoveel mogelijk extra in het oog. Er zijn sterke aanwijzingen dat veranderingen in omstandigheden en routine bij (jonge) baby's stress veroorzaken. De situatie tijdens kinderopvang verschilt in vrijwel alle opzichten van die in het ouderlijk huis. Het is daarom verstandig om baby's de gelegenheid te bieden om te komen wennen. Belangrijk is het hierbij dat ze tijdens deze wennmomenten een slaaperiode doormaken.
- Bij nieuwkomers/ jonge baby's gaan we elke 10 min. controleren. Bij de andere kinderen gaan we 2 keer per 30 min. Kijken.
- Als er ondanks alle voorzorgen toch een baby in slechte conditie wordt aangetroffen, prikkel het kind dan door het aan te tikken en wat te bewegen en zie of het zich herstelt. Zo niet, sla dan alarm (112 bellen) en begin met reanimatie en mond op mondbeademing. De andere stagiaires worden te hulp geroepen, maar de andere kinderen worden niet zonder toezicht gelaten. De ouders worden door Hanny van Lune gewaarschuwd en zij neemt contact met de medische instanties. Het is van belang om van begin af aan feiten te noteren zoals het tijdstip, de omstandigheden en de betrokkenen.
- De ter hulp geroepen arts dient in het belang van het diagnostiek ook zo spoedig mogelijk de temperatuur van de baby op te nemen.

De groepsleiders zijn verantwoordelijk voor het toepassen van deze regels. Zij worden geacht eventuele problemen in de praktijk te signaleren. Van belangrijke gebeurtenissen (ongelukken of bijna-ongelukken) moeten zij de directie (Hanny van Lune) meteen op de hoogte stellen. Hiervan wordt dan ook een ongevallenregistratie formulier ingevuld.

4. Samenvatting

1. Wij laten jonge baby's voorafgaand aan de plaatsing een dagdeel (met slapen) wennen om te wennen aan de veranderende omstandigheden en de nieuwe routine
2. Wij houden jonge baby's tijdens het slapen extra goed in de gaten
3. Wij laten ouders (indien nodig) een buikligverklaring invullen
4. Wij controleren steeds alle kinderen als wij er een naar bed brengen.
5. Wij ventileren de slaapkamer regelmatig en zorgen dat het er niet te warm is.
6. Wij maken het bedje laag op en gebruiken geen dekbed

5. Handelen in geval van calamiteit

1. Blijf kalm
2. Prikkel de baby, zonder heftig te schudden
3. Roep de hulp in van collega's (laat de andere kinderen niet zonder toezicht)
4. Bel direct 112
5. Pas bij niet reageren mond op mond beademing toe
6. Laat de directie waarschuwen
7. Maak notities

Kindercentrum de Torteltuïn beseft dat in geval van overlijden nazorg voor de betrokken leidster, stagiaires en de ouders belangrijk is. Goede communicatie tussen alle betrokkenen staat daarbij voorop. In de eerste plaats hebben de ouders recht op volledig inzicht van notities en informatie. Nazorg is van groot belang. Niet alleen voor ouders, maar ook voor de andere mensen in de kinderopvang. Aandacht voor alle betrokkenen en openheid over de gang van zaken voorkomen dat het rouwproces extra wordt belast.

Stichting Onderzoek en Preventie Zuigelingensterfte kan adviseren en behulpzaam zijn bij nazorg.

Meer informatie is te verkrijgen bij:

Stichting Wiegendood

Postbus 1008

2430 AA Noorden

Tel. 0172-408 271

E-mail www.stichting@wiegedood.nl

Websites: www.wiegedood.nl en www.veiligslapen.info

6. Buiten slapen

Op Kindercentrum de Torteltuín kunnen de kinderen ook buiten slapen (buitenbedjes/Lutje Potjes). Buiten slapen is goed voor de opbouw van weerstand van kinderen. Vooral kinderen die vaak verkouden zijn of last hebben van luchtweginfecties en allergieën zijn hierbij gebaat. Uit medisch oogpunt is het absoluut verantwoord om buiten te slapen als de kinderen maar voldoende zijn aangekleed.

Wij hebben hier de volgende afspraken over gemaakt:

- Aan de ouders wordt toestemming gevraagd tijdens het intake gesprek
- Wij gebruiken alleen goedgekeurde/gecertificeerde buitenbedjes
- Aan het eind van de dag worden de bedjes afgehaald
- Lakens/dekens/matrassen worden binnen bewaard
- Bij onweer worden de bedjes niet gebruikt
- In de herfst en winter hebben de kinderen een speciale slaapzak aan (met lange mouwen en evt. een mutsje op)
- Bij strenge vorst (gevoelstemperatuur -10 graden) worden de bedjes niet gebruikt (hiervoor wordt op internet gekeken naar het actuele weer)
- Bij mist mogen er geen kinderen in het buitenbedje slapen
- Als het regen mogen kinderen in het buitenbedje slapen, mits de regen niet naar binnen valt
- Bij warm weer (hoger dan 25 graden) worden de bedjes niet gebruikt (op internet wordt gekeken naar het actuele weer)
- Wanneer de kinderen zelfstandig gaan zitten mogen ze niet meer in het bovenste bedje
- Het buitenbedje wordt regelmatig schoongemaakt

Januari 2016,

Kindercentrum de Torteltuín B.V.

Formulier buikligging tijdens slapen

Heerenveen,(datum)

De ouder(s)/verzorger(s) van heeft (hebben) de pedagogisch medewerkers van kindercentrum de Torteltuïn verzocht hun kind,(naam kind) op de buik te laten slapen. Dit is in afwijking met het beleid binnen de organisatie. Alle bij Kinderopvang de Torteltuïn aanwezigen dragen er zorg voor dat aan het verzoek van de ouders gevolg wordt gegeven.

De verantwoordelijkheid voor de eventuele gevolgen van deze handelswijze (wiegendood) blijft bij de ouder(s) / verzorger(s)

Voor akkoord:

Ouder(s) / Verzorger(s)

.....
(handtekening /naam)

Ps. Formulier blijft bewaard bij kind dossier.

Kindercentrum de Torteltuïn B.V.

Formulier inbakeren tijdens slapen

Heerenveen,.....(datum)

De ouder(s)/verzorger(s) vanheeft (hebben) de pedagogisch medewerkers van Kindercentrum de Torteltuín verzocht hun kind,..... (naam kind) in te bakeren.

Dit is in afwijking met het beleid binnen de organisatie. Alle bij Kindercentrum de Torteltuín aanwezigen drager er zorg voor dat aan het verzoek van de ouders gevolg wordt gegeven.

De verantwoordelijkheid voor de eventuele gevolgen van deze handelswijze (wiegendood) blijft bij de ouder(s)/verzorger(s)

Voor akkoord:

Ouder(s)/Verzorger(s)

.....
(handtekening/naam)

Ps. formulier blijft bewaard bij kind dossier

Kindercentrum de Torteltuín B.V.